

economie lag permanent aan het staatsinfaas.

GELIJKENISSEN

De parallel met het westen is snel getrokken. Ook in de Verenigde Staten en Europa zijn ongebreidelde geld- en kredietgroei de basis van de crisis.

De financiële sector kon met gekunstelde constructies een veelvoud van het eigen vermogen uitleenen. In de VS nam deze sector in de hoogtijdagen maar liefst veertig procent van de totale bedrijfswinsten voor zijn rekening.

Ook in Europa werkten banken met flinterdunne stootbumpers. Dankzij de euro hadden Zuid-Europese landen toegang tot een lagere rente dan voorheen. De eurolanden hadden ieder een eigen creditcard, maar een gemeenschappelijke rekening. De meest kredietwaardige landen bleken garant te staan voor betaling van de rekening. Een collectieve munt zonder gemeenschappelijk fiscaal en economisch

beleid blijkt een weeffout in de monetaire unie.

Tot zover de overeenkomsten in oorzaken. Het verschil zit in de bestrijding ervan. In Europa en de Verenigde Staten zijn overheden en centrale banken massaal in actie gekomen. De rente werd door centrale bankiers richting vriespunt geduwd om geld aan het rollen te houden.

In Japan daarentegen duurde het vijf jaar voordat het nulpunt in zicht kwam. Ook vallen de opkoopprogramma's van de Japanse centrale bank in het niet bij het scala aan creatieve stimuleringsmaat-

**OOK VALLEN DE
OPKOOPTPROGRAMMA'S VAN DE JAPANSE
CENTRALE BANK
IN HET NIET BIJ HET
SCALA AAN CREATIEVE
MAATREGELEN VAN WESTERSE
CENTRALE BANKEN.**

regelen van westerse centrale banken.

De stevige saneringen in het westerse bankwezen staan in schril contrast met de zombies die zich in het Japanse deflatieoeris nog net staande konden houden. Geld uitleenen was er dan ook nauwelijks bij.

LESSEN UIT JAPAN

Afgezien van de veel te trage eerste hulp is Japan ook niet erg slagvaardig gebleken in pogingen om de economie op langere termijn gezond te maken. De transitie naar duurzame economische groei lijkt in Japan een eindeloze operatie.

Harde en noodzakelijke saneringen zijn uitgebleven net als een vruchtbare bodem om innovatieve ondernemingen op te bouwen. Zo bouwde Japan liever bruggen naar niemandsland. Nuttelose werkverschaffing, volgens sommigen, die in ieder geval tot gevolg heeft dat de overheidsschuld torenhoog is. Vergeleken met de Japanse staatschuld van 230 procent van het

bruto binnenlands product is de Griekse staatsschuld een fooi.

Het is te danken aan de spaarzame bevolking dat de Japanse rentelasten voor die schuld nog relatief laag zijn. Zij is al jaren bereid het spaargeld aan de overheid uit te lenen tegen een ongekend lage rente.

ANDER SPOOR KIEZEN

Om definitief af te rekenen met het Japanse schrikbeeld is het nu zaak dat bedrijven en consumenten het stokje overnemen van de royaal stimulerende overheden.

Marktwerking zal het kaf van het koren scheiden, zodat bestaande ondernemingen met de tijd mee moeten en nieuwkomers een kans krijgen. Dat kan de overheid niet op zich nemen.

Monetair en fiscaal beleid zijn geen vervanging van pijnlijke structurele hervormingen. Daar ging Japan juist de fout in. Want zachte heelmesters maken stinkende wonden.

Japan strompelt voort

Inflatie, bruto binnenlands product en de prestaties van de Japanse beurs in de afgelopen twintig jaar

